

OBSAH

Předmluva	11
---------------------	----

SUROVINY A POMOCNÉ LÁTKY

I. Všeobecně o kožišnické výrobě	14
II. Stavba kožišnické kůže	16
a) Rozdělení kůže z kožišnického hlediska	16
b) Stavba řemene kožišnické kůže	17
c) Kožišinová srst	18
1. Vývoj kořene a růst zvířecího chlupu	19
2. Histologická stavba chlupového stvolu	24
3. Tvary chlupových stvolů	28
4. Základní typy chlupů	29
5. Celková stavba kožišninové srsti	31
d) Chemická stavba kožišninové srsti	32
1. Obsah různých látek v ovčím rouně	33
2. Voda	33
3. Tukovité látky	33
4. Ovčí pot	34
5. Popel vlny	34
6. Přirozené barvivo (melanin)	34
7. Keratin	34
III. Kožišnické suroviny	37
a) Stahování kožišnických kůže	37
1. Hlavní zásady	37
2. Stahování naplocho	37
3. Stahování do pytlíku od zadku	38
4. Stahování do pytlíku od čumáku	39
b) Konzervování kožišnických kůže	39
1. Hlavní zásady	39
2. Konzervování sušením	40
3. Konzervování solením (mokrosolením)	40
4. Konzervování suchosolením	41
5. Konzervování kvašením	41
6. Konzervování mrazením a chlazením	41
7. Konzervování piklováním	42
c) Uskladnění kožišnických kůže	42
d) Přirozená jakost kožišnických kůže	43
1. Vliv ročního období	43
2. Vliv zeměpisných a klimatických podmínek	46
3. Vliv způsobu chovu a života v přírodě	47
4. Vliv výživy	47

5. Vliv chorob	48
6. Vliv pohlaví zvířete	48
7. Vliv stáří zvířete	49
8. Individuální rozdíly	49
9. Provenience	50
e) Vady kožišnických kůže	50
f) Popis jednotlivých druhů kožišnických kůže	74
IV. Hotové kožišiny	150
a) Ukazatelé jakosti kožišin	150
A. Vnější a geometrické vlastnosti	150
1. Délka chlupů, délka a výška srsti	150
2. Tloušťka chlupů	152
3. Tvar chlupů a srsti	154
4. Hustota srsti	155
5. Rozměry kožišin	159
6. Omak srsti	160
B. Fyzikální vlastnosti	160
1. Lesk chlupů a srsti	160
2. Přírodní zbarvení chlupů a srsti	161
3. Váha kožišin	162
4. Hygroskopičnost a obsah vody v kožišinách	163
5. Tepelné izolační vlastnosti kožišin (hřejivost)	164
6. Elektrická vodivost chlupů	164
7. Plstivost kožišinové plsti	165
8. Další důležité fyzikální vlastnosti kožišin	166
C. Mechanické vlastnosti a trvanlivost kožišin	167
1. Pevnost řemene v tahu	167
2. Tažnost (protážení) řemene	167
3. Pevnost lícové vrstvy	167
4. Pevnost chlupu v tahu	167
5. Pružnost chlupu a srsti	168
6. Trvanlivost kožišin	168
b) Třídění hotových kožišin	168
1. Třídění (kvalitování) přírodních kožišin	168
2. Třídění přírodních kožišin do barvy (manipulace)	170
3. Třídění (kvalitování) barvených kožišin	170
c) Uskladnění hotových kožišin	170
1. Působení světla a přímých slunečních paprsků	170
2. Relativní vlhkost vzduchu	170
3. Teplota skladovacích prostorů	171
4. Způsob skladování a skladovací prostory	171
5. Doba skladování	171
6. Ochrana proti kožišinovým škůdcům	171
d) Kožišinová škůdci	172
1. Hlavní kožišinová škůdci	172
2. Ochrana kůže a kožišin před kožišinovými škůdci	172
V. Pomocné látky v kožišnické prvovýrobě	175
a) Chemikálie a pomocné prostředky	175
b) Oxidační barviva	175
Vlastnosti hlavních oxidačních barviv	185
c) Ostatní barviva používaná při barvení kožišin	196

A. Barviva používaná k barvení srsti (vlny)	197
B. Barviva používaná k barvení řemene kožišinových velurů	200
d) Voda při vydělávání a barvení kožišín	202

TECHNOLOGIE VÝROBY

I. Vydělávání kožišín	206
a) Všeobecně o vydělávání kožišín	206
b) Přejímání a uskladnění surových kůže v prvovýrobě	209
c) Třídění a příprava kůže do námoku	209
1. Třídění kůže do námoku	209
2. Příprava kůže do námoku	209
d) Fyzikálně chemické procesy při námoku kožišnických kůže	210
A. Všeobecně o námoku	210
B. Účel námoku z hlediska technologického	211
1. Správné a rovnoměrné rozmáčení řemene	211
2. Odstranění všech nečistot z kůže	212
3. Odstranění nevláknitých bílkovin a uvolnění kolagenových vláken	212
C. Faktory ovlivňující námok	212
1. Přirozená jakost kůže	212
2. Stav kůže	212
3. Bakteriální procesy při námoku	213
4. Teplota námoku	213
5. Poměr lázně ke kůžkám	214
6. Doba námoku	214
7. Chemické působení	214
8. Mechanické působení	215
9. Vliv výměny lázni	215
D. Praní a odtučňování kůže	215
1. Teplota praní	216
2. Alkálie a prací prostředky	216
3. Doba praní	216
4. Přepírání po praní a odtučňování	217
5. Odtučňování organickými rozpouštědly	217
E. Způsoby námoků	217
1. Námok natíráním (proléváním) a zakládáním do pilin	217
2. Námoky v lázni	217
e) Mechanické operace při námoku a po něm	219
f) Činění kůže	219
A. Všeobecně o činění kůže	219
1. Činění vratná (nepravá)	220
2. Činění nevratná (pravá)	220
B. Způsoby činění používané při vydělávání kožišín	221
1. Piklování	221
2. Kvašení (otrubové činění)	226
3. Činění chromitými solemi	229
4. Činění hlinitými solemi	231
5. Činění aldehydy	231
6. Činění tukem	234
7. Činění tříslovinami	234
8. Činění ostatními organickými činivými	235
C. Sled operací a mechanické operace při činění kožišín	236

g) Úprava a konečná úprava přírodních kožíšin	236
A. Úprava přírodních kožíšin	236
1. Tenčení řemene	236
2. Mazání	238
3. Sušení kožíšin po činění	240
4. Vlhčení, tříbení a vytřepávání kožíšin	240
5. Mechanické operace při úpravě řemene	242
B. Konečná úprava přírodních kožíšin	242
C. Výsprava a třídění přírodních kožíšin	244
h) Příklady technologických postupů vydělávání kožíšin	245
II. Barvení kožíšin	277
a) Všeobecně o barvení kožíšin	277
b) Třídění a úprava kožíšin před barvením	277
c) Dočiňování kožíšin před barvením	279
d) Mrtvení a bělení kožíšin	281
A. Mrtvení kožíšin	281
1. Působení alkálií na kožíšinovou srst	281
2. Činitelé ovlivňující proces mrtvení	282
3. Mrtvení natíráním	283
4. Mrtvení v lázni	284
B. Bělení kožíšin	284
1. Všeobecně o způsobech bělení kožíšin	284
2. Redukční bělení	285
3. Oxidační bělení natíráním	285
4. Oxidační bělení v lázni	286
5. Katalytické oxidační bělení	286
e) Moření kožíšin kovovými solemi	291
A. Účel moření kovovými solemi a způsoby použití	291
B. Moření dvojchromanem draselným	291
1. Složení a vlastnosti lázně pro moření dvojchromanem draselným	293
2. Vliv doby na vázání dvojchromanu draselného	293
3. Vliv složení lázně na vázání dvojchromanu draselného	294
4. Vliv pH moření na vázání barviv a vybarvení jednotlivých typů chlupů	295
5. Vliv světla a různých výparů na kožíšiny mořené chromovými solemi	297
C. Moření zelenou skalicí	297
D. Moření modrou skalicí	298
E. Operace po moření	299
f) Vlastní barvení oxidačními barvivy	299
1. Výhody a nevýhody barvení oxidačními barvivy	299
2. Chemismus tvorby barviva	299
3. Vázání oxidačních barviv na srst kožíšiny	302
4. Hlavní zásady při rozpouštění barviv a při přípravě barvicí lázně	303
5. Vliv množství a způsobu přidávání peroxidu vodíku	304
6. Vliv pH barvicí lázně	305
7. Vliv teploty	305
8. Vliv pohybu	306
9. Ostatní způsoby barvení oxidačními barvivy	307
10. Praní a dočiňování po barvení	308

g) Úprava, konečná úprava a třídění barvených kožíšin	308
h) Jiné způsoby barvení kožíšin	312
1. Barvení anilínovou černí	312
2. Barvení bazickými barvivy	315
3. Barvení kyselými barvivy	316
4. Barvení disperzními barvivy	316
5. Barvení kypovými barvivy	317
6. Barvení kyselými barvivy s komplexním kovem vytahujícími ze slabě kyselé, popř. neutrální lázně	318
7. Barvení disperzními azovými metalizovanými barvivy	318
8. Barvení řemene kožíšinových velurů	319
9. Barvení rostlinnými barvivy	320
ch) Příklady technologických postupů barvení kožíšin	320
III. Vady kožíšin vzniklé při výrobě	366
1. Vady při námoku	366
2. Vady při piklování a činění	368
3. Vady při úpravě přírodních i barvených kožíšin	370
4. Vady při konečné úpravě přírodních i barvených kožíšin	370
5. Vady při výspravě a třídění kožíšin	372
6. Vady hotových barvených kožíšin	373
IV. Technická kontrola prvovýroby kožíšin	378
a) Vstupní kontrola	378
b) Výrobní (mezioperační) kontrola	378
A. Hlavní kontrolované hodnoty jednotlivých pracovních operací	378
B. Analytické metody při výrobní kontrole	379
1. Stanovení celkové alkality námoků, pracích a mrtvicích lázní	380
2. Stanovení amoniaku v celkové alkalitě lázně	380
3. Stanovení celkové acidity piklu	380
4. Stanovení chloridu sodného v piklu	380
5. Stanovení alkality formaldehydového činění	381
6. Stanovení formaldehydu v činicí lázni	381
7. Stanovení kyseliny mravenčí v piklu vedle kyseliny sírové	381
8. Kontrola chromitých činicích lázní	381
9. Rychlé stanovení Cr_2O_3 v řemeni kožíšiny	382
10. Kontrola obsahu tuku v provozních emulzích	382
11. Kontrola stálosti provozních emulzí	382
12. Stanovení peroxidu vodíku v bělicích a barvicích lázních	383
13. Stanovení dvojchromanu draselného v mořicí lázni	383
14. Stanovení modré skalice v mořicí lázni	383
15. Stanovení zelené skalice v mořicí lázni (celkové Fe^{++} a Fe^{+++})	383
16. Stanovení celkové acidity mořicích lázní	384
17. Kontrola vyčerpání oxidačních barviv z barvicí lázně	384
18. Stanovení pH různých lázní a emulzí	385
19. Stanovení zrnění pilin	385
20. Stanovení vlhkosti pilin	386
21. Stanovení chloroformového extraktu pilin	386
22. Stanovení druhu pilin	386
c) Výstupní kontrola	387
1. Stanovení volných diamínů v kožíšině	387
2. Zkouška stálosti vybarvení na otěr po navlhčení a usušení	388
3. Stanovení stálosti srsti vůči háčkování a šednutí	388
4. Stanovení stálosti úpravy při působení vlhkosti	388

STROJE A ZAŘÍZENÍ V PRVOVÝROBĚ KOŽIŠIN

I. Stroje a zařízení pro přípravu kožek a opracování zamokra	393
1. Rozřezávací stroj	393
2. Kožšnická kosa	394
3. Hašple	395
4. Točák	397
5. Stříhací stroje zamokra	397
6. Mízdřící stroje	399
7. Vytřepávací sud zamokra	403
II. Stroje a zařízení při úpravě kožišin	404
1. Seřezávací stroj	404
2. Brousící stroj na kotoučové nože	406
3. Valchovací stroj	406
4. Sušárny	408
5. Třibíci a vytřepávací sudy	409
6. Rozřezávací stroje	410
III. Stroje a zařízení pro konečnou úpravu kožišin	413
1. Česací stroje	413
2. Klepací stroje	417
3. Stříhací stroje	420
4. Epilovací stroje	424
5. Rupovací stroje	427
6. Žehlicí stroje	428
7. Vyrovnávací stroje	430
8. Okrajovací stroje	430
9. Stroje na nanášení roztoků (natírací stroje)	431
Seznam tabulek	434
Literatura	436
Věcný rejstřík	438